

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์
(ตำแหน่งประเภททั่วไป)

ตำแหน่งนักโภชนาการ 6 ว (ด้านบริการทางวิชาการ)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

- ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง การจัดโภชนาการที่เหมาะสมให้กับผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2
- ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

เสนอโดย

นางสาวลักษณาวดี พงษ์รอนันต์

ตำแหน่งนักโภชนาการ 5

(ตำแหน่งเลขที่ รพก. 635)

ฝ่ายโภชนาการ โรงพยาบาลกลาง

สำนักการแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน การจัดโภชนาการที่เหมาะสมให้กับผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2

2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 13 – 23 เมษายน 2551

3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

3.1 ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน

3.1.1 ความหมาย เบาหวาน คือภาวะที่ร่างกายมีระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่าปกติ เกิดขึ้นเนื่องจากร่างกายไม่สามารถนำน้ำตาลในเลือด ซึ่งได้จากอาหารไปใช้ได้ตามปกติ

ร่างกายจำเป็นต้องใช้พลังงานในการดำรงชีวิต พลังงานเหล่านี้ได้มาจากอาหารต่างๆ ที่รับประทาน โดยเฉพาะอาหารประเภทแป้งซึ่งจะถูกย่อยสลายกลายเป็นน้ำตาลกลูโคสและถูกดูดซึมเข้าไปในกระแสเลือด เพื่อส่งผ่านไปเลี้ยงเนื้อเยื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย แต่การที่ร่างกายจะนำน้ำตาลกลูโคสไปใช้เป็นพลังงานได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยฮอร์โมนจากตับอ่อนคือ อินซูลิน เป็นตัวพาน้ำตาลกลูโคสในเลือดเข้าไปในเนื้อเยื่อของอวัยวะต่าง ๆ หากขาดฮอร์โมนอินซูลินแล้วก็จะทำให้น้ำตาลไม่สามารถเข้าไปในเนื้อเยื่อได้และจะมีน้ำตาลในเลือดมากกว่าปกติ ซึ่งสาเหตุของการขาดฮอร์โมนอินซูลินอาจมีสาเหตุมาจากตับอ่อนไม่สามารถสร้างฮอร์โมนอินซูลินออกมาได้อย่างเพียงพอ หรือสร้างไม่ได้เลย หรือสร้างได้แต่ฮอร์โมนอินซูลินนั้นออกฤทธิ์ได้ไม่ดี ความผิดปกติเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ร่างกายนำน้ำตาลไปใช้ได้ไม่ดี ส่งผลให้น้ำตาลในเลือดมีระดับสูงกว่าปกติ เมื่อในเลือดมีระดับน้ำตาลสูงมาก ไตจะกรองน้ำตาลออกมากับน้ำปัสสาวะทำให้ปัสสาวะมีรสหวาน จึงเรียกภาวะนี้ว่า เบาหวาน

3.1.2 สาเหตุและโอกาสที่ทำให้เป็นเบาหวาน เบาหวานมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรม แต่มีปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดเบาหวานได้อีกหลายประการ เช่น

- ความอ้วน เนื่องจากคนอ้วนเนื้อเยื่อต่าง ๆ ในร่างกายมีการตอบสนองต่อฮอร์โมนอินซูลินลดน้อยลง อินซูลินไม่สามารถพาน้ำตาลเข้าไปในเนื้อเยื่อได้ดีเช่นเดิม จึงมีน้ำตาลส่วนเกินอยู่ในกระแสเลือด

- สูงอายุ ตับอ่อนจะสังเคราะห์และหลั่งฮอร์โมนอินซูลินได้น้อยลงในขณะที่ได้รับน้ำตาลเท่าเดิม จึงมีน้ำตาลส่วนเกินในกระแสเลือด

- ตับอ่อนได้รับความกระทบกระเทือน เช่น ตับอ่อนอักเสบเรื้อรังจากการดื่มสุรามากเกินไป หรือตับอ่อนบอบช้ำจากการประสบอุบัติเหตุ ความจำเป็นต้องผ่าตัดเอาตับอ่อนบางส่วนออกสำหรับในคนที่มีความโน้มเอียงจะเป็นเบาหวานอยู่แล้ว ปัจจัยดังกล่าวนี้จะช่วยนำให้อาการของเบาหวาน แสดงออกเร็วขึ้น

- การติดเชื้อไวรัสบางชนิด เช่น คางทูม หัดเยอรมัน

- ยาบางชนิด เช่น ยาขับปัสสาวะ ยาคุมกำเนิด ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้นได้

- การตั้งครรภ์ เนื่องจากฮอร์โมนที่รกสังเคราะห์ขึ้นมีผลยับยั้งการทำงานของอินซูลิน

3.1.3 อาการและสัญญาณของเบาหวาน อาการของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่พบบ่อย ๆ คือ

- (1) ปัสสาวะบ่อย มีปริมาณมาก เนื่องจากกระบวนการกรองน้ำตาลในเลือดที่สูงมาก ออกมาทางปัสสาวะโดยไตจำเป็นต้องดึงน้ำตาลออกมาด้วย ดังนั้นผู้ป่วยยังมีระดับน้ำตาลสูงมากเท่าใดก็ยิ่งปัสสาวะบ่อยและมากขึ้นเท่านั้น ทำให้ต้องตื่นปัสสาวะกลางคืนบ่อยครั้ง
- (2) คอแห้ง กระหายน้ำ และดื่มน้ำมาก เป็นผลจากการที่ร่างกายเสียน้ำไปจากการปัสสาวะบ่อยและมากทำให้เกิดภาวะขาดน้ำจึงต้องชดเชยด้วยการดื่มน้ำบ่อยๆ
- (3) น้ำหนักลด ผอมลง เนื่องจากในภาวะที่ขาดอินซูลิน ร่างกายไม่สามารถนำน้ำตาลในเลือดไปใช้เป็นพลังงานได้ ร่วมกับการขาดน้ำจากการปัสสาวะบ่อย ร่างกายจึงจำเป็นต้องนำเอาโปรตีนและไขมันที่เก็บสะสมไว้ในเนื้อเยื่อมาใช้แทน จึงทำให้รู้สึกอ่อนเพลียและน้ำหนักตัวลดลงโดยไม่ทราบสาเหตุ
- (4) หิวบ่อยและรับประทานจุ เนื่องจากร่างกายขาดพลังงาน จึงทำให้รู้สึกหิวบ่อยและรับประทานจุ

3.1.4 ประเภทของโรคเบาหวาน โรคเบาหวานสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

(1) เบาหวานประเภทที่ 1 (type 1 diabetes)

ผู้ป่วยเบาหวานประเภทนี้ร่างกายจะขาดอินซูลิน โดยสิ้นเชิง เนื่องจากตับอ่อนไม่สามารถสร้างอินซูลินได้ เมื่อไม่มีอินซูลินร่างกายก็ไม่สามารถจะนำน้ำตาลเข้าไปในเนื้อเยื่อ เพื่อเผาผลาญให้เกิดพลังงานได้ ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้นยังผลให้เกิดอาการปัสสาวะบ่อยและจำนวนมาก คอแห้ง กระหายน้ำ น้ำหนักลด อ่อนเพลีย เมื่อร่างกายไม่สามารถนำน้ำตาลไปใช้เป็นพลังงานได้ ร่างกายจะมีการสลายไขมันและโปรตีนมาใช้เป็นพลังงานทดแทน ซึ่งกระบวนการสลายไขมันจะได้สารคีโตนซึ่งมีฤทธิ์เป็นกรดและเป็นพิษต่อร่างกายออกมาด้วย เมื่อมีสารคีโตนคั่งในเลือดมาก ๆ จะทำให้เกิดภาวะกรดคั่งในเลือดจากสารคีโตน (diabetic ketoacidosis, DKA) มีอาการหายใจหอบลึก ชีพจรเต้นเร็ว ผิวหนังแห้งและอุ่น คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ระดับความรู้สึกตัวจะลดลง และถ้าไม่ได้รับการรักษาจะนำไปสู่การหมดสติ อาการที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างรุนแรงและเกิดกะทันหัน อย่างไรก็ตามภาวะนี้เป็นภาวะที่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือต้องฉีดอินซูลินทุกวันตามคำแนะนำของแพทย์

(2) เบาหวานประเภทที่ 2 (type 2 diabetes)

ผู้ป่วยเบาหวานชนิดนี้มักมีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป พบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และคนที่อ้วนมากเกินไปจะเกิดโรคนี้ง่าย นอกจากนี้กรรมพันธุ์ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดโรคอย่างมาก ผู้ที่มีประวัติสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะมีญาติสายตรงเป็นโรคเบาหวานก็มีแนวโน้มที่จะเป็นเบาหวานชนิดนี้ได้มากด้วย ตับอ่อนของผู้ป่วยเบาหวานประเภทนี้ยังสามารถผลิตอินซูลินได้ตามปกติหรืออาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าปกติก็ได้ แต่อินซูลินที่มีอยู่ออกฤทธิ์ได้ไม่ดี จึงไม่ถึงกับขาดอินซูลินไปโดยสิ้นเชิง เหมือนกับคนที่ เป็นเบาหวานชนิดพึ่งอินซูลิน ผู้ป่วยจึงไม่เกิดภาวะกรดคั่งในเลือดจากสารคีโตน ในคนอ้วนอินซูลินจะออกฤทธิ์ได้น้อยกว่าปกติจึงเป็นเหตุให้คนอ้วนเป็นเบาหวานประเภทนี้กันมาก

การรักษาเบาหวานประเภทนี้ทำได้ตั้งแต่การควบคุมอาหารร่วมกับการออกกำลังกายโดย

ต่ำลง เกิดอาการบวมโดยเฉพาะบริเวณเท้า ในระยะต้นอาจบวม ๆ ยุบ ๆ และต่อมาก็จะบวมตลอดเวลาและบวมทั่วตัว ในระยะนี้พบว่าผู้ป่วยมักมีความดันโลหิตสูงร่วมด้วย สุดท้ายก็จะเข้าสู่ภาวะไตพิการหรือไตวายเรื้อรัง มีอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ซึมลง ไม้รู้ตัว หรือเกิดอาการชักได้ การรักษาภาวะไตวายเรื้อรังคือการล้างไต ซึ่งมี 2 วิธี คือ การล้างไตโดยฟอกเลือดผ่านเครื่องไตเทียมและการล้างไตผ่านทางช่องท้อง และในขั้นสุดท้ายคือการเปลี่ยนไต

(3) โรคแทรกซ้อนทางระบบประสาท

โรคแทรกซ้อนทางระบบประสาทแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1. ประสาทส่วนปลายเสื่อม อาการประสาทส่วนปลายเสื่อม เป็นความผิดปกติที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยเบาหวาน ผู้ป่วยมักสูญเสียประสาทรับความรู้สึกบริเวณปลายเท้าเริ่มที่ปลายนิ้วและลุกลามขึ้นไปเรื่อย ๆ ผู้ป่วยจะรู้สึกเจ็บและไม่รับรู้ความร้อนที่เท้าและขาทั้ง 2 ข้าง การสูญเสียประสาทการรับรู้เหล่านี้ทำให้เกิดการบาดเจ็บที่เท้าได้ง่าย และบาดแผลที่เกิดขึ้นมักถูกกละเลยเพราะผู้ป่วยไม่เจ็บ โดยเฉพาะหากเกิดขึ้นที่ตำแหน่งของเท้าที่เป็นจุดรับน้ำหนักของร่างกายแผลก็จะไม่หาย ยิ่งร่วมกับภาวะที่เส้นเลือดผิดปกติมีเลือดไปเลี้ยงที่เท้าไม่เพียงพอด้วยแล้ว โอกาสที่จะต้องสูญเสียเท้าจะสูงขึ้นมาก ผู้ป่วยเบาหวานมีโอกาสสูญเสียเท้าสูงถึง 40 เท่าของคนปกติ การดูแลเท้าของผู้ป่วยเบาหวานจึงมีความสำคัญมาก

2. ความผิดปกติของเส้นประสาทเส้นใดเส้นหนึ่ง เช่น ประสาทที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อตาผิดปกติ ทำให้กลอกตาไม่ได้ในบางทิศทาง มองเห็นภาพซ้อน ในผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการปวดศีรษะมาก ร่วมกับ ความผิดปกตินี้ส่วนใหญ่จะดีขึ้นและหายได้เองใน 2-12 เดือน

3. ระบบประสาทอัตโนมัติเสื่อม แยกได้เป็น

- ประสาทอัตโนมัติที่ควบคุมระบบทางเดินอาหารเสื่อม ยังผลให้กระเพาะอาหารไม่เคลื่อนไหว รับประทานอาหารไม่ค่อยได้ มีอาการแน่นท้อง คลื่นไส้ อาเจียน การดูดซึมอาหารมีปัญหา ทำให้การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดเกิดปัญหาได้ง่าย

- ประสาทอัตโนมัติที่ควบคุมระบบปัสสาวะและระบบสืบพันธุ์เสื่อม เกิดอาการกลั้นปัสสาวะไม่ได้หรือปัสสาวะไหลออกไม่รู้ตัว ภาวะกระเพาะปัสสาวะไม่บีบตัวทำให้ปัสสาวะค้างในกระเพาะปัสสาวะอยู่ตลอดเวลา เป็นต้นเหตุของการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ ในเพศชายอาจมีปัญหาการไม่แข็งตัวของอวัยวะเพศร่วมด้วย

(4) โรคแทรกซ้อนของหัวใจและหลอดเลือดแดง

ผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลไม่ดีเป็นระยะเวลานานอาจเกิดภาวะเส้นเลือดตีบแข็ง (atherosclerosis) เร็วขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอวัยวะที่เส้นเลือดนั้นไปหล่อเลี้ยง ปัจจัยเสี่ยงอื่นที่ทำให้เกิดเส้นเลือดตีบแข็งที่อาจพบได้ในผู้ป่วยเบาหวาน คือ ภาวะไขมันในเลือดสูง ความอ้วน การขาดการออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ และความดันโลหิตสูง

3.2 อาหารกับการควบคุมเบาหวาน

โภชนาการที่ดีเป็นหนึ่งในหัวใจของการควบคุมเบาหวาน ถึงแม้จะได้รับยารักษาเบาหวานหรือฉีดอินซูลินก็ยังจำเป็นต้องควบคุมอาหารร่วมด้วย การควบคุมอาหารคือการเลือกรับประทานอาหารให้ครบ

ทุกหมู่ ในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารครบถ้วนอย่างสมดุล เป็นการป้องกันหรือลดความรุนแรงของโรคแทรกซ้อนที่จะตามมาภายหลัง การควบคุมอาหารในผู้ป่วยเบาหวานจำเป็นต้องเปลี่ยนอุปนิสัยการบริโภค และทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป

3.2.1 จุดมุ่งหมายในการควบคุมอาหาร

(1) เพื่อควบคุมระดับน้ำตาลและไขมันให้อยู่ในระดับปกติหรือใกล้เคียงกับระดับปกติให้มากที่สุด ซึ่งจะชะลอการเกิดโรคแทรกซ้อนให้เกิดขึ้นช้าที่สุด

(2) เพื่อควบคุมน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม สามารถทำได้โดยการควบคุมปริมาณอาหารหรือแคลอรีที่รับประทานตลอดทั้งวัน ซึ่งผู้ป่วยแต่ละคนมีความต้องการไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ น้ำหนักตัวและกิจกรรมประจำวัน

(3) เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนของเบาหวานทั้งชนิดเฉียบพลันหรือชนิดเรื้อรัง

(4) เพื่อให้รู้จักโภชนาการที่ดีซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการควบคุมเบาหวาน การเลือกรับประทานอาหารให้ครบทุกหมู่ในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย จะช่วยให้ควบคุมเบาหวานได้ดี

3.2.2 อาหารผู้ป่วยเบาหวาน อาหารผู้ป่วยเบาหวานสามารถแบ่งง่าย ๆ เป็น 3 ประเภทคือ

(1) **ประเภทที่ 1 ไม่ควรรับประทาน** ได้แก่ อาหารน้ำตาล ขนมหวาน นมข้นหวาน น้ำอัดลม น้ำเกลือแร่ น้ำผลไม้ ยกเว้นน้ำมะเขือเทศซึ่งมีน้ำตาล 0-1% ผู้ป่วยเบาหวานควรดื่มน้ำเปล่า น้ำชา กาแฟที่ไม่ใส่น้ำตาล หรือใช้น้ำตาลเทียมแทน

(2) **ประเภทที่ 2 รับประทานได้ไม่จำกัดจำนวน** ได้แก่ ผักใบเขียวทุกชนิด เช่น ผักกาด ผักคะน้า ถั่วฝักยาว ผักบุ้ง เป็นต้น อาหารเหล่านี้มีสารอาหารต่ำ นอกจากนั้นยังมีกากอาหารที่เรียกว่าไฟเบอร์ ซึ่งทำให้การดูดซึมน้ำตาลช้าลงและลดระดับน้ำตาลในเลือดหลังอาหารได้ แนะนำให้รับประทานไฟเบอร์ 20 - 40 กรัมต่อวัน

(3) **ประเภทที่ 3 รับประทานได้แต่ต้องเลือกชนิด** ได้แก่ อาหารพวกแป้ง (คาร์โบไฮเดรต) ซึ่งต้องเลือกรับประทานอาหารคาร์โบไฮเดรตที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงปัจจัย 2 อย่างคือ

- ปริมาณไฟเบอร์ (เส้นใยอาหาร) อาหารที่มีไฟเบอร์สูง (มากกว่า 3 กรัม/อาหาร 100 กรัม) คือแอปเปิ้ล ฝรั่ง ถั่วเขียว ข้าวโพดอ่อน แพร่ แครอท ถั่วแระ ถั่วฝักยาว และเมล็ดแมงลัก ซึ่งเป็นอาหารที่ผู้ป่วยเบาหวานควรเลือกรับประทาน

- โกลซีมิก อินเดกซ์ (glycemic index) เป็นการวัดการดูดซึมของอาหาร เปรียบเทียบกับอาหารมาตรฐาน ถ้าโกลซีมิก อินเดกซ์ เท่ากับ 100 แสดงว่าดูดซึมได้เร็วทำอาหารปกติ ถ้าโกลซีมิก อินเดกซ์ ต่ำ แสดงว่าดูดซึมได้ช้า ถ้าโกลซีมิก อินเดกซ์ สูงกว่า 100 แสดงว่าดูดซึมมากกว่า นอกจากนั้นการรับประทานอาหารที่มีโกลซีมิก อินเดกซ์ สูงยังทำให้ระดับ HDL ลดลงได้

3.2.3 **หลักในการเลือกรับประทานอาหาร** การรับประทานอาหารของผู้ป่วยเบาหวานควรมีหลักในการเลือกดังนี้

- (1) รับประทานอาหารให้หลากหลายและมีความสมดุลของสารอาหาร รับประทานให้เป็นเวลา ไม่ควรรับประทานเฉพาะเวลาหิว เพราะจะทำให้รับประทานมากกว่าที่ควร
- (2) หลีกเลี่ยงของหวานและอาหารที่มีส่วนผสมของน้ำตาล
- (3) รับประทานอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรตที่มีใยอาหารมาก
- (4) รับประทานอาหารประเภทที่มีไขมันให้น้อยลง เพื่อควบคุมน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานควบคุมระดับไขมันและโคเลสเตอรอล ซึ่งมีปริมาณสูงเกินไปจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อโรคเส้นเลือดตีบแข็ง น้ำหนักส่วนเกินจะทำให้สะสมไขมันซึ่งทำให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดยากขึ้น
- (5) ลดอาหารเค็มหรือการใช้เกลือในอาหารให้น้อยลง สารโซเดียมในเกลือจะทำให้ร่างกายกักน้ำไว้มาก เป็นสาเหตุให้ความดันโลหิตสูง
- (6) หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เนื่องจากแอลกอฮอล์จะถูกดูดซึมและเผาผลาญที่ตับ ขณะที่ตับเผาผลาญแอลกอฮอล์ระดับน้ำตาลจะต่ำลง เนื่องจากแอลกอฮอล์ยับยั้งตับไม่ให้สร้างกลูโคส และตับจะไม่สามารถนำกลูโคสมาใช้เป็นพลังงานได้

3.3 การคำนวณอาหารต่อวัน

ผู้ป่วยเบาหวานต้องการปริมาณอาหารประมาณ 20-45 kCal/น้ำหนักตัวมาตรฐาน ขึ้นอยู่กับน้ำหนักตัวและกิจกรรมประจำวัน ถ้าผู้ป่วยทำงานหนักใช้แรงงานควรให้ปริมาณอาหารมาก ผู้ป่วยสูงอายุ นั่ง ๆ นอน ๆ ควรให้ปริมาณอาหารต่ำ เช่น ผู้ป่วย หญิง เบาหวาน น้ำหนักตัว 55 กิโลกรัม สูง 160 เซนติเมตร ทำงานเป็นกรรมกรแบกหาม กำหนดปริมาณแคลอรีที่ควรจะได้รับเท่ากับ 40 kCal/น้ำหนักตัวมาตรฐาน (ซึ่งเท่ากับ 48 kg) ต้องการอาหาร 1,920 kCal/วัน (วิทยา ศรีมาดา, 2549:67) ซึ่งสัดส่วนของอาหารเบาหวาน ประกอบด้วย คาร์โบไฮเดรต: โปรตีน: ไขมัน เท่ากับ 55:15:30 การจัดอาหารผู้ป่วยเบาหวาน ใช้คำนวณจากตารางอาหาร (food exchange) โดยประมาณให้มีสัดส่วน ดังนี้

หมวดนมวันละ 2-3 ส่วน

หมวดเนื้อสัตว์วันละ 2-3 ส่วน

หมวดข้าวและแป้งวันละ 6-11 ส่วน

หมวดผักวันละ 3-5 ส่วน

หมวดผลไม้วันละ 2-4 ส่วน

หมวดไขมัน ครีม ของหวาน ควรมีสัดส่วนน้อยที่สุด

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย

ผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 66 ปี น้ำหนัก 50 กิโลกรัม สูง 155 เซนติเมตร สถานภาพสมรสหม้าย อาชีพแม่บ้าน นับถือศาสนาพุทธ ที่อยู่ปัจจุบัน 46 ซอย บิศรพิรุณ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร เลขที่ภายนอก 18291/49 เลขที่ภายใน A.N. 4546/51

ญาตินำผู้ป่วยมาโรงพยาบาลกลางเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2551 เวลา 18.40 น. ด้วยอาการซึมลง ไม่พูด เป็นลม ญาติให้ประวัติว่าผู้ป่วยมีประวัติเป็นเบาหวานมาประมาณ 7 ปี ได้รับการรักษาด้วยยาฉีดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน รักษาต่อเนื่องที่โรงพยาบาลกลาง ปฏิเสธโรคประจำอื่น ๆ ประวัติครอบครัวบุคคลในครอบครัวสุขภาพแข็งแรงดี

แรกรับที่หน่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน สัญญาณชีพของผู้ป่วย ความดันโลหิต 175/83 mmHg อุณหภูมิ 36.5 องศาเซลเซียส ชีพจร 87 ครั้งต่อนาที และการหายใจ 22 ครั้งต่อนาที ผู้ป่วยซึม สับสนไม่โต้ตอบ แพทย์ให้การวินิจฉัยว่าผู้ป่วยมีภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ ได้รับการตรวจน้ำตาลปลายนิ้ว ได้ค่าปลายนิ้ว 19 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ได้รับ 50% glucose 50 cc นิดทางหลอดเลือดดำทันที หลังได้รับ 50% glucose 50 cc ผู้ป่วยเริ่มรู้สึกตัว ถามตอบรู้เรื่องและให้ประวัติเพิ่มเติมด้วยตนเองว่า ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า เนื่องจากเบื่ออาหาร หลังจากได้รับ 50% glucose 50 cc นิดทางหลอดเลือดดำแล้ว ผู้ป่วยได้รับสารละลายชนิด 10%D/W 1,000 cc อัตรา 80 cc/hr ได้รับการตรวจคลื่นหัวใจพบว่าคลื่นหัวใจปกติ แพทย์ได้รับตัวผู้ป่วยไว้รักษาตัวในโรงพยาบาลที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงชั้น 14 เมื่อเวลา 19.15 น.

ในขณะที่เข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงชั้น 14 ผู้ป่วยได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับสารละลายทางหลอดเลือดดำ การติดตามระดับน้ำตาลปลายนิ้วทุก 4 ชั่วโมง ให้อินซูลินชนิดเพื่อควบคุมระดับน้ำตาล การส่งเลือดเพื่อเพาะเชื้อซึ่งไม่พบการติดเชื้อในกระแสเลือด แต่การตรวจ CBC พบว่าจำนวน WBC เท่ากับ 13.9 THSD/CUMM แพทย์ผู้รักษาจึงพิจารณาให้ยาปฏิชีวนะคือ Cef-3 2 gm นิดเข้าหลอดเลือดดำวันละครั้ง โดยเริ่มวันที่ 14-23 เมษายน 2551 รวม 10 วัน และการควบคุมอาหารโดยโภชนากรได้จัดอาหารเบาหวานให้ผู้ป่วยทุกมื้อ เมื่อผู้ป่วยอาการทุเลาแพทย์ได้อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2551 เวลา 16.30 น.

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เลือกว่าข้อที่ศึกษา ผู้ขอประเมินเป็นนักโภชนาการ ได้ศึกษาและพบว่าคนไทยป่วยเป็นโรคเบาหวานมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นเบาหวานประเภทที่ 2 สูงขึ้น จึงต้องการที่จะศึกษาในประเด็นดังกล่าว และต้องการที่จะนำหลักการจัดอาหารที่เหมาะสม มาช่วยผสมผสานในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานในโรงพยาบาลและเมื่อผู้ป่วยกลับไปบ้าน
2. ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2 ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน การดูแลตนเองของผู้ป่วย และอาหารที่เหมาะสม
3. หลังได้รับการปรึกษาจากแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วย ผู้ขอประเมินได้ศึกษาประวัติความเจ็บป่วย การรักษา การดูแลสุขภาพ พฤติกรรมการบริโภคอาหาร การควบคุมเบาหวานของผู้ป่วย และการสนับสนุนของญาติที่ผู้ป่วยได้รับ
4. การจัดอาหารที่เหมาะสมให้กับผู้ป่วย โดยจัดอาหารเบาหวานให้กับผู้ป่วยทุกมื้อ
5. การให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเภทของอาหาร ปริมาณอาหาร ที่เหมาะสมให้กับผู้ป่วย และญาติทราบ เนื่องจากผู้ป่วยสูงอายุ มีญาติเป็นผู้จัดอาหารให้ผู้ป่วยรับประทาน ญาติจึงต้องมีความรู้ที่

ถูกต้องเกี่ยวกับประเภทของอาหารที่ควรเลือกหรือควรหลีกเลี่ยงไม่จัดให้ผู้ป่วยรับประทาน มีการให้ความรู้ โดยนำญาติผู้ป่วยมาที่แผนกโภชนาการ เพื่อให้เห็นวิธีการในการจัดเตรียมอาหารที่ถูกต้องกับผู้ป่วย

6. การติดตามเยี่ยมผู้ป่วยที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงชั้น 14 อย่างต่อเนื่อง มีการประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้ป่วยและญาติ โดยการซักถามและเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและญาติซักถามได้ตลอดเวลา

7. ร่วมในการดูแลผู้ป่วยกับสหสาขาวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยมีประสิทธิภาพสูงสุดและลดอัตราการกลับเข้ารักษาในโรงพยาบาลของผู้ป่วย

5. ผู้ร่วมดำเนินการ

“ไม่มี”

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ

6.1 ผู้ขอรับการประเมินศึกษาประวัติความเจ็บป่วยและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วย ร่วมกับการปรึกษาแพทย์ผู้ดูแลผู้ป่วย ซึ่งลงความเห็นร่วมกันว่าผู้ป่วยควรได้รับพลังงานในแต่ละวันคือ 1,500 กิโลแคลอรี เนื่องจากระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยยังไม่สามารถควบคุมได้ ผู้ขอรับการประเมินจึง

$$\text{คำนวณค่า BMI} = \frac{\text{น้ำหนัก}}{\text{ส่วนสูง(เมตร)}^2} = \frac{50}{1.55 \times 1.55} = 20.81$$

ผู้ป่วยมีน้ำหนักตัว อยู่ในเกณฑ์ปกติ จึงต้องการพลังงาน 30 กิโลแคลอรีต่อน้ำหนักตัวหนึ่งกิโลกรัม หรือ เท่ากับ $50 \times 30 = 1,500$ กิโลแคลอรี โดยกำหนดดังนี้

คาร์โบไฮเดรต : โปรตีน : ไขมัน เท่ากับ 55 : 15 : 30 หลักการคำนวณอาหารเพื่อกำหนดสารอาหาร

$$\text{คาร์โบไฮเดรต กำหนดให้ร้อยละ 55 ของจำนวนพลังงานทั้งหมดที่ได้รับ} = \frac{1,500 \times 55}{100} = 825 \text{ กิโลแคลอรี}$$

$$\text{คาร์โบไฮเดรต 1 กรัม ให้พลังงาน 4 กิโลแคลอรี ปริมาณคาร์โบไฮเดรตที่ควรได้รับ} = \frac{825}{4} = 206 \text{ กรัม}$$

$$\text{โปรตีน กำหนดให้ร้อยละ 15 ของจำนวนพลังงานทั้งหมดที่ได้รับ} = \frac{1,500 \times 15}{100} = 225 \text{ กิโลแคลอรี}$$

$$\text{โปรตีน 1 กรัม ให้พลังงาน 4 กิโลแคลอรี ปริมาณโปรตีนที่ควรได้รับ} = \frac{225}{4} = 56 \text{ กรัม}$$

$$\text{ไขมัน กำหนดให้ร้อยละ 30 ของจำนวนพลังงานทั้งหมดที่ได้รับ} = \frac{1,500 \times 30}{100} = 450 \text{ กิโลแคลอรี}$$

$$\text{ไขมัน 1 กรัม ให้พลังงาน 9 กิโลแคลอรี ปริมาณไขมันที่ควรได้รับ} = \frac{450}{9} = 50 \text{ กรัม}$$

การคำนวณและกำหนดปริมาณอาหารผู้ป่วยรายนี้ กำหนดพลังงานที่ควรได้รับ คือ 1,500 กิโลแคลอรี ประกอบด้วย คาร์โบไฮเดรต 206 กรัม โปรตีน 56 กรัม และไขมัน 50 กรัม

ตารางแสดงปริมาณและสัดส่วนของอาหาร 1,500 กิโลแคลอรีต่อวัน

หมวดอาหาร	ปริมาณส่วน	น้ำหนัก (กรัม)	โปรตีน (กรัม)	ไขมัน (กรัม)	คาร์โบไฮเดรต (กรัม)	พลังงาน (กิโลแคลอรี)
น้ำนม	1	240 cc	8	8	12	150
ผลไม้	4	-	-	-	40	160
ผักใบเขียว	1	100	2	-	5	25
ธัญพืช	10	-	20	-	150	680
เนื้อสัตว์ไม่ติดมัน	4	120	28	12	-	220
น้ำมันพืช	6	30	-	30	-	270
รวม			58	50	207	1,505

ผู้ขอรับการประเมินได้จัดอาหารให้ผู้ป่วยตามตารางแสดงปริมาณและสัดส่วนอาหาร 1,500 กิโลแคลอรีต่อวัน โดยร่วมมือในการจัดบันทึกกับพยาบาลผู้ดูแลผู้ป่วย เกี่ยวกับการรับประทานอาหารของผู้ป่วยในแต่ละมื้อว่าหมดหรือไม่ หรือรับประทานได้มากน้อยเพียงใด ถ้าหากผู้ป่วยรับประทานอาหารมื้อใดไม่หมด ผู้ขอรับการประเมิน จะประเมินอาหารที่เหลือจากการจัดบันทึกของพยาบาล เพื่อจะได้จัดอาหารเสริมระหว่างมื้อ นำส่งให้ผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับอาหารและสารอาหารครบถ้วน

6.2 พุดคุยทำความเข้าใจกับผู้ป่วยและญาติ อธิบายให้ทราบถึงความจำเป็นที่ผู้ป่วยต้องรับประทานอาหารเฉพาะที่โรงพยาบาลจัดให้เท่านั้น เพื่อช่วยในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยให้อยู่ในเกณฑ์ปกติโดยเร็วที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยและญาติซักถามข้อมูลต่าง ๆ

6.3 นัดหมายญาติเพื่อให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับชนิดและประเภทของอาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วย โดยการนำญาติมาที่แผนกโภชนาการ เพื่อให้เห็นวิธีการในการจัดเตรียมอาหารที่ถูกต้องให้กับผู้ป่วย และให้ญาติทดลองกำหนดอาหารให้ผู้ป่วย เพื่อสอบถามความเข้าใจของญาติ

6.4 ติดตามเยี่ยมและพูดคุยกับผู้ป่วย เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลดความวิตกกังวล การปฏิบัติดังกล่าว ผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการด้วยตนเองทั้งหมด

7. ผลสำเร็จของงาน

เบาหวานเป็นความผิดปกติของร่างกายที่ผลิตฮอร์โมนอินซูลินไม่เพียงพอส่งผลให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูง การควบคุมระดับน้ำตาลที่มีประสิทธิภาพ คือ การรับประทานยาและการควบคุมอาหาร การควบคุมอาหารในผู้ป่วยเบาหวาน คือการเลือกชนิดของอาหารที่จะรับประทาน การควบคุมแคลอรีที่ได้รับในแต่ละวัน เป็นบทบาทที่สำคัญของนักโภชนาการในการที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ป่วยและญาติ หลังการดูแลผู้ป่วยและให้ความรู้กับญาติ สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยขณะอยู่ในโรงพยาบาลได้ ช่วยให้ผู้ป่วยกลับคืนสู่สภาพปกติได้เร็วขึ้น ลดจำนวนวันนอนโรงพยาบาล ผู้ป่วยและญาติสามารถเลือกรับประทานอาหารได้อย่างเหมาะสม เมื่อแพทย์อนุญาตให้กลับบ้าน ลดการกลับเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ลดค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียเมื่อผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และป้องกันภาวะแทรกซ้อนของการเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดสูงหรือต่ำ

8. การนำไปใช้ประโยชน์

นำแนวคิดการจัดโภชนาการที่เหมาะสมให้กับผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2 มาประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยรายอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ขอประเมิน / นักโภชนาการท่านอื่น ได้ร่วมกับบุคลากรพยาบาลที่แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม โดยมีการสอน การแนะนำ ให้ความรู้ / ข้อมูล เกี่ยวกับโภชนาการที่ถูกต้อง เหมาะสม ของผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2 ที่แผนกผู้ป่วยนอกอายุรกรรม ทุกวันอังคาร

9. ความยุ่งยาก ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการ

ผู้ป่วยรายนี้เป็นผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับบุตรชายและบุตรสะใภ้ ซึ่งทั้งบุตรชายและบุตรสะใภ้ ต้องออกไปทำงานทุกวัน เมื่อมีการนัดหมายญาติมารับการสอนเรื่องอาหารและโภชนาการของผู้ป่วย จึงต้องใช้เวลารอคอยญาติ และผู้ป่วยสื่อสารภาษาไทยได้ไม่มาก เนื่องจากพูดภาษาจีนมากกว่า ขณะให้ความรู้สอน จึงต้องใช้เวลานานแต่ละครั้งมากกว่าปกติ

10. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการให้ความรู้เรื่องโภชนาการที่เหมาะสมกับผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2 ที่แผนกผู้ป่วยใน ด้วย เพื่อเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ให้กับผู้ป่วยในและญาติ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวลักขณาดี พงษ์รอนันต์)

ผู้ขอรับการประเมิน

16/ ตุลาคม / 2552

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางสาวสิริรัตน์ สรรพสวัสดิ์กุล)

(ตำแหน่ง) หัวหน้าฝ่ายโภชนาการ โรงพยาบาลกลาง

(วันที่) 16 / ตุลาคม / 2552

(ลงชื่อ).....

(นายสามารถ ตันอริกุล)

(ตำแหน่ง) รองผู้อำนวยการสำนักการแพทย์
ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลกลาง

(วันที่) 16 / ตุลาคม / 2552

ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของ นางสาวลักขณาวิดี พงษ์รอนันต์

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักโภชนาการ 6 ว ด้านบริการทางวิชาการ
(ตำแหน่งเลขที่ รพท. 635) สังกัดฝ่ายโภชนาการ
โรงพยาบาลกลาง สำนักงานการแพทย์

เรื่อง พฤติกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นเป็นปัญหาที่ทุก ๆ ประเทศในโลกให้ความสำคัญ พบว่าในปี พ.ศ. 2545 ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นอายุ 15-19 ปีประมาณ 757,000 ราย เด็กแรกเกิดมีชีวิต จำนวน 425, 000 คน หญิงวัยรุ่นมีการยุติการตั้งครรภ์ 215,000 ราย และสูญเสียทารกถึง 117,000 ราย การตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อสุขภาพหลายด้าน เนื่องจากการตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นมีความเสี่ยงสูงที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของทารกในครรภ์ เพิ่มภาวะเสี่ยงจากการคลอด เพิ่มอัตราการตายของมารดาและทารก การคลอดก่อนกำหนด รวมทั้งการมีน้ำหนักตัวทารกน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สาเหตุหนึ่งเกิดจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ เนื่องจากการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้อง การตั้งใจที่จะลดหรือควบคุมน้ำหนัก หรือรับประทานอาหารจานด่วน การได้รับสารอาหารที่ไม่เพียงพอมักพบมากในประเทศกำลังพัฒนา

ในประเทศไทยการตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้น ได้รับความสนใจจากกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานของรัฐหลายแห่งได้มีการศึกษาถึงผลกระทบ และให้ความสำคัญต่อปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมากขึ้น ผลกระทบของการตั้งครรภ์ในขณะที่เป็นวัยรุ่นในประเทศไทยไม่แตกต่างจากประเทศอื่น เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังศึกษา ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง วุฒิภาวะความรับผิดชอบในการดูแลบุตรในขณะที่ตั้งครรภ์หรือหลังคลอดก็น้อย ผลเสียที่จะติดตามมาคือ ประเทศจะสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพเนื่องจากหากตั้งครรภ์ช่วงอายุนี้ ก็ต้องหยุดเรียนหรือออกจากการศึกษา รัฐบาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาพยาบาลขณะตั้งครรภ์และคลอด เพราะบุคคลเหล่านี้จะยังไม่มียาได้ ทารกที่คลอดออกมาไม่ได้คุณภาพ ลักษณะทางกายวิภาคที่ยังไม่พร้อมคลอด เกิดภาวะเสี่ยงของมารดาและทารก

ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับสตรีวัยรุ่นตั้งครรภ์ประการหนึ่งคือการขาดสารอาหาร เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก เช่น การบริโภคอาหารจานด่วนที่มีคุณค่าของสารอาหารน้อยกว่าปกติ มีการบริโภคอาหารประเภทไขมันสูงมากขึ้นส่งผลให้วัยรุ่นเหล่านั้นเกิดภาวะอ้วน และพบว่าสารอาหารที่ได้รับนั้นน้อยกว่าค่ามาตรฐานที่ควรได้รับในแต่ละวัน พบว่าปัจจัย

ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นคือปัจจัยภายใน เช่น ความรู้ เจตคติ ค่านิยม และปัจจัยภายนอกคือการศึกษา เศรษฐกิจ แรงสนับสนุนทางครอบครัว เป็นต้น

โรงพยาบาลกลาง เป็นโรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง มีหญิงตั้งครรภ์มารับการฝากครรภ์และการคลอดมากกว่า 2,000 รายต่อปี และมากกว่า 400 ราย เป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และยังไม่เคยมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ว่ามีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารอย่างไร และมีปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร และไม่มีนวัตกรรมหรือแนวทางในการดูแลหรือการให้ความรู้กับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เกี่ยวกับโภชนาการและพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสมในขณะตั้งครรภ์

วัตถุประสงค์และหรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ที่มารับการฝากครรภ์ โรงพยาบาลกลาง
2. เพื่อศึกษาลักษณะและประเภทของอาหาร ที่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับประทาน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยด้านตัวบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

เป้าหมาย

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสมมากขึ้น

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

แนวคิด

พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีความสำคัญที่หน่วยงานเกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขจะต้องให้การดูแล เนื่องจากถ้ามารดามีสุขภาพที่ดี มีการบริโภคอาหารที่ถูกต้องจะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีของมารดาและทารกที่จะเกิดตามมา ทารกจะมีการเจริญเติบโตของสมอง และอวัยวะต่างๆ ที่เหมาะสม ลดความพิการแต่กำเนิดของทารก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการลดค่าใช้จ่ายของรัฐที่ต้องสูญเสียไปในการดูแลทารกที่พิการ และลดภาระของครอบครัวที่จะต้องดูแลทารกพิการตลอดชีวิตพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น จะเป็นเสมือนตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของมารดาและทารก ซึ่งควรจะต้องมีการติดตามร่วมกับการแก้ไขพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และควรมีการณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่ถูกต้องของวัยรุ่น

ข้อเสนอ

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น สามารถนำข้อมูลมาเป็นต้นแบบในการสร้างนวัตกรรม ที่จะช่วยเสริมสร้างภาวะโภชนาการที่ดีให้กับวัยรุ่น เนื่องจากกรณีพฤติกรรมบริโภคที่ถูกต้อง เหมาะสม ช่วยสนับสนุนให้วัยรุ่นมีสุขภาพที่ดี และเป็นการลดค่าใช้จ่ายของ

ผู้ปกครองในการที่จะซื้อหาอาหารที่ไม่มีประโยชน์ให้วัยรุ่นรับประทาน ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี มีการเจริญเติบโตที่สมวัย และนำไปสู่การเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ในการให้ข้อมูล/ความรู้กับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น เกี่ยวกับภาวะโภชนาการที่เหมาะสมของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในขณะตั้งครรภ์
2. การนำข้อมูลมาสร้างนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมอาหารที่เหมาะสมให้กับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น
3. เป็นข้อมูลที่จะช่วยให้สหสาขาวิชาชีพ ให้ความสนใจและร่วมในการดูแลหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการดูแลเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในขณะตั้งครรภ์ ขณะคลอดและหลังคลอด
4. เป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อเนื่องในอนาคต

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

จำนวนนวัตกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่น

ลงชื่อ.....

(นางสาวลักขณาดี พงษ์ร่อนน์)

ผู้ขอรับการประเมิน

.....16...../..ตุลาคม..../.....2552..